

platební styk

Autor prezentace: doc. Petr Mrkývka

Peněžní trh

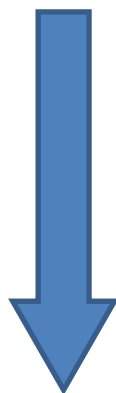
- Pohyb různých forem krátkodobých peněz (splatnost do 1 roku)
- Velké objemy finančních prostředků
- Nízké riziko, nízký výnos, vysoká likvidita

Instrumenty peněžního trhu

- Obchody s penězi centrální banky
 - Denní peníze
 - Overnight money
 - Tom-next money (tomorrow-next day)
 - Spot-next money
 - Termínované peníze
- Krátkodobé dluhové instrumenty
 - Vládní pokladniční poukázky
 - Depozitní certifikáty
 - Komerční papíry
- Obchody s krátkodobými finančními deriváty

Rozvinutá ekonomika

Platby předáváním oběživa

Bezhotovostní platební styk

prosté převody*platební karty*šeky*jiné

Předepsaná bezhotovostní forma plateb

- Zákon **254/2004 Sb.**, o omezení plateb v hotovosti, v platném znění
- Platby přesahující zákonem stanovený limit částku (270 000 Kč)
- Všechny platby v CZK i cizí měně mezi A+B/den
- Hodnotné komodity – Au apod.
- X daně *sensu largo* ...
- Sankce: správní delikt 5 mln. Kč, přešupek 500 000 Kč
- Kontrola: FS ČR, CS ČR

Bezhotovostní platební styk

- Zákonná úprava teprve v roce 2002 (124/2002 Sb.) – účinnost: 1.1.2003 zrušen: 1.11.2009 – 284/2009 Sb.
- Všeobecné obchodní podmínky
- Opatření ČNB, SBČS

Pozitivní právo

- Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, v platném znění
- *Implantace evropského práva:*
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES , o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES , o platebních službách na vnitřním trhu,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES, o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností,

Obsah

- Poskytování platebních služeb
- Vydávání elektronických peněz
- Provozování platebních systémů

Poskytování platebních služeb

- Provádění převodů peněz:
 - a) bezhotovostních,
 - b) polohotovostních

Bezhotovostní: účet účet

Polohotovostní: hotovost účet

účet hotovost

Poskytovatelé platebních služeb 1

- Poskytovatelé podle ZPS:
 - a) Platební instituce
 - b) Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu
 - c) Instituce elektronických peněz
 - d) Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu

Poskytovatelé platebních služeb 2

- Podle jiných zákonů:
 - a) Banky (21/1992 Sb.)
 - b) Spořitelní a úvěrní družstva (87/1995 Sb.)
 - c) Česká národní banka (6/1993 Sb.)
- Zahraniční subjekty se sídlem v EU nebo EEA

Dohled a regulace

- Česká národní banka - tuzemci
- Zahraniční orgán dohledu - cizozemci

Pozn.: obdoba bankovního dohledu

Převody

- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává **platební příkaz**
 1. plátce,
 2. příjemce, nebo
 3. plátce prostřednictvím příjemce,
jestliže poskytovatel **neposkytuje** uživateli převáděné peněžní prostředky jako **úvěr**,
- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz
 1. plátce,
 2. příjemce, nebo
 3. plátce prostřednictvím příjemce,
jestliže poskytovatel **poskytuje** uživateli převáděné peněžní prostředky jako **úvěr**,
- provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce **nevyužívají platební účet** u poskytovatele plátce - **poukazování peněz**,

Další platební služby

- vydávání a správa platebních prostředků* a zařízení k přijímání platebních prostředků,
- provedení platební transakce*
poskytovatelem služeb elektronických komunikací (ZEK – 127/2005 Sb., v platném znění), jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení

Platební prostředky

=

- zařízení nebo
- soubor postupů dohodnutých mezi poskytovatelem a uživatelem, které jsou vztaženy k osobě uživatele a kterými uživatel dává platební příkaz.

Platební transakce

=

- vložení peněžních prostředků na platební účet,
- výběr peněžních prostředků z platebního účtu
nebo
- převod peněžních prostředků, ledaže se
nejedná o platební službu

Platební instituce

- Právnícká osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě **povolení k činnosti platební instituce**
- Vydává **ČNB**
- **Oprávnění:**
 - a) poskytovat platební služby uvedené v povolení k činnosti platební instituce,
 - b) provádět činnosti související s poskytováním platebních služeb, včetně poskytování úvěrů, a
 - c) provozovat platební systém s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu

- ten, kdo je oprávněn poskytovat platební služby na základě zápisu do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu

ČNB

- **Oprávnění:** poskytovat platební služby pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřesahuje částku odpovídající **3 000 000** eur. Jestliže poskytovatel platebních služeb malého rozsahu poskytuje platební služby kratší dobu než 12 měsíců, vychází se při určení částky jím provedených platebních transakcí z jeho obchodního plánu.

Elektronické peníze

=

peněžní hodnota, která

a) představuje **pohledávku** vůči tomu, kdo ji vydal,

b) je **uchovávaná elektronicky**,

c) je vydávaná **proti přijetí peněžních prostředků** za účelem provádění platebních transakcí a

d) je **přijímána jinými osobami** než tím, kdo ji vydal.

Subjekty oprávněné vydávat EP

- 1. Banky**
2. zahraniční banky a zahraniční finanční instituce (podle ZB)
- 3. spořitelní a úvěrní družstva (ZSÚD)**
- 4. instituce elektronických peněz (ZPS)**
- 5. zahraniční instituce elektronických peněz (ZPS)**
- 6. vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu (ZPS)**
- 7. Česká národní banka**

Instituce elektronických peněz

=

právnícká osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze na základě **povolení** k činnosti instituce elektronických peněz

ČNB

Oprávnění

- a) **vydávat elektronické peníze,**
- b) poskytovat **platební služby,** které se týkají elektronických peněz,
- c) poskytovat platební služby, které se netýkají elektronických peněz, uvedené v povolení k činnosti instituce elektronických peněz,
- d) provádět **činnosti související** s činnostmi uvedenými v písmenech a) až c), včetně poskytování **úvěrů,** a
- e) **provozovat platební systém** s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Vydavatel EP malého rozsahu

=

Právníká osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze **na základě zápisu do registru** vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu

ČNB

Oprávnění

1. **Vydávat elektronické peníze** a poskytovat platební služby, které se týkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže průměr jím vydaných elektronických peněz v oběhu v České republice nepřekročí částku odpovídající **5 000 000 eur**.

(aritmetický průměr výše závazků vydavatele vyplývajících z EP na konci kalendářního dne za posledních 6 kalendářních měsíců)

2. **Poskytovat platební služby**, které se netýkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí, které se netýkají elektronických peněz, v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřekročí částku odpovídající **3 000 000 eur**.

CERTIS

- Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System
- Platební systém s neodvolatelností zúčtování provozovaný ČNB
- § 38 ZČNB
- Pravidla systému – www.cnb.cz:
http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/pravidla_CERTIS.html

Ad CERTIS

- Popis systému

http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html

- Seznam účastníků

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/seznam_certis.pdf

Plátce

Zadá příkaz ke standardní nebo spěšné (expresní) úhradě své bance – přímé bankovníctví, písemný příkaz (sběrný box, přepážka)

Banka plátce

Vloží písemný příkaz k úhradě do interního systému banky

Příkaz k úhradě z přímého bankovníctví (elektronické bankovníctví, homebanking, internet, mobil) je vložen přímo do interního systému banky.

Zpracuje příkaz k úhradě ve svém interním systému – zajistí odepsání prostředků z účtu plátce

Vytvoří a odešle data s úhradou do systému CERTIS za účelem připsání platby na účet banky příjemce

Banka plátce je povinna připsat částku převodu ve prospěch účtu banky příjemce v systému CERTIS nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu (okamžik přijetí definuje banka plátce ve smluvních podmínkách s klientem).

Systém CERTIS (ČNB)

Účty bank pro mezibankovní platební styk jsou v ČNB vedeny v systému CERTIS. Zpracování v systému CERTIS je mírně odlišné pro spěšné platby a pro standardní platby.

Zajistí příjem a zpracování dat s úhradou od banky plátce

V systému CERTIS dojde v účetním dni vždy ke zpracování všech přijatých plateb (nekryté jsou vráceny bance plátce).

Provede kontrolu krytí na straně banky plátce a zajistí převod prostředků z účtu banky plátce na účet banky příjemce

Platba je připsána na účet banky příjemce jen tehdy, má-li banka plátce na svém účtu v systému CERTIS dostatek prostředků: spěšná úhrada obvykle do 10 vteřin po přijetí dat, standardní úhrada v průběhu několika minut (při velkém množství plateb může platba čekat ve vstupní frontě). Systém CERTIS je schopen zaúčtovat cca 1,5 milionu plateb za hodinu. Účtování probíhá v pracovních dnech od 0:00 hod. do 16:00 hod.

Vytvoří a odešle data s úhradou bance příjemce

Informace o připsaných platbách jsou odesílány bance příjemce v průběhu účetního dne každou hodinu, spěšné platby jsou odesílány každých 10 minut.

Banka příjemce

Provede příjem a zpracování dat s úhradou ze systému CERTIS

Připíše prostředky na účet příjemce

Banka příjemce je povinna připsat částku převodu ve prospěch účtu příjemce neprodleně poté, kdy byla částka převodu připsána na její účet v systému CERTIS.

Příjemce

Prostředky jsou k dispozici po připsání částky na účet příjemce

Symbols

- **Konstantní**
- **Specifický**
- **Variabilní**

Max deset numerických míst

Dobrovolné použití

Vžité: 1148, 0308, 0300, 0558

BANCE _____

POBOČCE _____

_____ **datum splatnosti**

PŘÍKAZ K ÚHRADĚ

bankovní spojení					
číslo účtu plátce	kód banky				
		měna	symboly plateb		
číslo účtu příjemce	kód banky	částka	variabilní	konstantní	specifický
doplňující údaj banky			údaj pro vnitřní potřebu příkazce		

_____ **místo a datum vystavení**

_____ **podpis příkazce**

Národní formát účtu

- Tři části

Identifikátor účtu klienta:

1. 6 míst – nepovinná, „předčíslí“
2. 2 – 10 míst – „kmenové číslo“
3. Kód platebního styku - „kód banky“

Z účtu: **12-3456/0100**Vyplnit ze šablony Vyberte ▾Název účtu: **Koudelka František**IBAN: **CZ9501000000123456****Příjemce:**

IBAN:

Název:

Ulice (P. O. BOX):

Město, PSČ:

Země: --vyberte zemi-- ▾

Banka příjemce

- Zadat BIC / SWIFT kód
- Vybrat ze seznamu Vybrat banku

BIC / SWIFT kód:

Země: --vyberte zemi-- ▾

Název:

Město:

Ulice:

Částka: Měna: EUR ▾ Kalkulačka měnÚčet pro poplatky: 12-3456/0100 ▾ Urgentní platbaDatum splatnosti: 07.09.2015 Reference platby: **Účel platby**

- Popis
- Kód

Zpráva pro příjemce

Níže uvedená nepovinná pole vyplňujte, pokud požadujete detailně identifikovat plátce či příjemce platby.

Identifikace příjemce

Typ identifikace

- BIC / SWIFT kód
- Jiná identifikace

Organizace ▾Typ dokumentu Identifikační údaje Výstavce dokumentu **Identifikace plátce**

Typ identifikace

- BIC / SWIFT kód
- Jiná identifikace

Organizace ▾Typ dokumentu Identifikační údaje Výstavce dokumentu **Identifikace konečného příjemce** **Identifikace původního plátce** [Oznámení o platbě >>>](#)

SEPA

- Single Payment Area = jednotná oblast pro platby v eurech v rámci EU + EEA

IBAN

- International Bank Account Number
- = mezinárodní formát čísla účtu podle ISO 13616
- 24 alfanumerických znaků
- CZ
- 2. a 3. znak = Kontrolní číslice definované v ISO 13616
- 5.-8. znak = čísla kódu platebního styku
- 9.-24. = identifikátor účtu klienta
- IBAN – konkretizuje banka účtu

Účel IBAN

- podpora automatizovaného zpracování přeshraničních příkazů, zrychlení, zjednodušení a zlevnění přeshraničního platebního styku a snížení počtu chyb z důvodu nesprávně zadaného čísla účtu.

SWIFT

=

*Society for Worldwide Interbank Financial
Telecommunication - Společnost pro
celosvětovou mezibankovní finanční
telekomunikaci*

IBAN kalkulátor

- https://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/iban/iban.html
- <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/iban/vypocet-iban-pre-sr>
- http://www.ibancalculator.com/iban_and_bic.html

BIC

- Jedinečný kód přidělený platební instituci SWIFT
- Swiftová adresa dané banky **BIC** (*Bank Identifier Code = bankovní identifikační kód*) je osmi nebo jedenáctimístný údaj, který se skládá z následujících znaků:
- kódu banky, který identifikuje banku pomocí čtyř abecedních znaků (např. KOMB – [Komerční banka a.s. Praha](#); CNBA – [ČNB](#); apod.)
- kódu země, identifikujícího zemi nebo geografické území, na němž je umístěno sídlo banky nebo jiného konkrétního uživatele (používá se dvoumístného abecedního kódu [ISO](#), např. FR pro [Francii](#), US pro USA, CZ pro [Českou republiku](#) atd.);
- kódu místa, který identifikuje pomocí dvoumístného [alfanumerického](#) znaku [region](#) nebo [město](#), v němž je umístěno sídlo uživatele (např. PP - [Praha](#), SG – [Singapur](#) atd.)
- příp. kódu pobočky, který je volitelnou součástí swiftové adresy a skládá se ze tří alfanumerických znaků

Výlohy

- Kód úhrady poplatků určuje, kdo bude platit poplatky:
- OUR - vše platí plátce
- BEN - vše platí příjemce
- SHA - každý platí své bance

V prostředí **SEPA** jen SHA!